

Bibliografie

1. Кулиниченко В. Л. *Современная медицина: трансформация парадигм теории и практики (Философско-методологический анализ)*. – Киев: Центр практичної філософії, 2001. – 238 с.
2. Doctoreanu Isidor (autor coordonator). *Educația ecologică în contextul dezvoltării durabile*. (Omăgiu savantului filosof-ecolog-bioetician Teodor N. Țârdea - 70). – Chișinău: Editura „Universul”, 2008. – 104 p.
3. Maiorescu Titu. G. *Strategie și supraviețuire*. – Chișinău: „Exporeclama”, 1992. – 152 p.
4. Petrescu Iustinian. *Terra-catastrofe naturale*. – București: Editura Tehnică, 1993. – 259 p.
5. *Studiu de performanțe în domeniul protecției mediului*. – Chișinău: Întreprinderea Editorial-poligrafică Știința, 1999. – 186 p.
6. Țârdea Teodor. N. *Orientările bioetico-noosferice ale umanismului contemporan*. Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice. Nr. 1 (146). – Chișinău: 2008. 130 p.
7. *Основы экологической этики* (Под общей редакцией Т.В.Мишаткиной и С.П. Кундаса). – Минск: МГЭУим.А.Д.Сахарова, 2008. – 292 с.
8. Ojovanu Vitalie. *Axiosfera medicinei și perspectiva asigurării securității umane*. // Probleme actuale de sănătate publică și management. Vol.II. Zilele Universității 13-15 octombrie. Ediția a XI-a / Anale Științifice ale Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău: CEP „Medicina”, 2010. – 554 p.
9. Țârdea T. N., Gramma R. *Bioetica medicală în sănătatea publică*. Suport de curs. – Chișinău: Casa editorial-poligrafică Bons Offices, 2007. – 248 p.
10. А се vedeа: Попкова Н. В. *Философия техносферы*. – Москва: Книжный дом „ЛИБРОКОМ”, 2009. – 343 p.
11. *Вестник Российского философского общества*. 4 (56). – Москва: ЗАО «Московские учебники – Сидипресс», 2010. – 240 с.
12. Dasen P., Perregaux C., Rey M. *Educația interculturală*. – Iași: Polirom, 1999. – 208 p.
13. Țârdea T. N., Leancă V. Gh. *Intelectul social din perspectiva supraviețuirii omenirii*. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic Medicina, 2008. – 201 p.
14. Пустовит С. В. *Глобальная биоэтика: становление теории и практики (философский анализ)*. – Киев: Арктур, 2009. – 324 с.
15. Țârdea Teodor. N. *Orientările bioetico-noosferice ale umanismului contemporan*. Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice. Nr. 1 (146). – Chișinău: 2008. 130 p.

NOUA PREOCUPARE PENTRU REFLECȚIA BIOETICĂ - UNIVERSUL NANOMEDICINEI

Elena Scripnic

Catedra Filosofie și Bioetică USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

New concern for bioethics reflection - nanomedicine universe

Today development and evolution of advanced technology is accompanied by the emergence of new products, new tools and devices employed nanoscale in nanometer limit, possessing new properties and are used to address to hunger issues, aging human body, natural resource depletion, combating epidemics of infectious, overcoming the energy crisis.

Implications of nanotechnology in medicine are a fascinating part, but the second appearance and use of new tools and research techniques, diagnosis and treatment requires the development not only of a single international legal framework, but coordination with the requirements, principles and methodology of a new ethics, that ethics of planetary technology era, oriented towards solving the problem of mankind's survival.

Rezumat

Astăzi dezvoltarea și evoluția tehnologiilor avansate este însoțită de apariția noilor produse, noilor instrumente și dispozitive încadrate în limita nanometrică, care posedă proprietăți noi și sunt utilizate în vederea soluționării problemelor foamei, îmbătrînirii organismului uman, epuizării resurselor naturale, combaterii epidemiilor infecțioase, depășirii crizei energetice ș.a.

Implicațiile nanotehnologiei în medicină sunt pe de o parte fascinante, scontate, iar pe de altă parte apariția și utilizarea noilor instrumente și tehnici de cercetare, diagnosticare și tratament necesită elaborarea nu doar a unui cadru legislativ unic internațional dar și coordonarea acestuia cu cerințele, principiile și metodologia unei noi etici, adică a eticii epocii tehnologiilor planetare, orientată spre soluționarea problemei de supraviețuire a omenirii.

Emergența și dezvoltarea tehnologiilor avansate influențează direct asupra procesului de apariție și constituire a noilor direcții de cercetare interdisciplinară. Similar unor domenii de cunoaștere cum ar fi cel al electricității, electronicii - nanotehnologiile astăzi penetrează activ toate sferele activității vitale. Dacă încercăm să ne referim la aplicațiile posibile ale acestora ce s-ar desfășura într-o anumită perioadă de timp, atunci ele pot fi pînă-ntr-atît de diversificate, pe cît imaginația ne-ar oferi posibilitate de creație și invenție. Astfel pe piața comercială deja au apărut un șir de produse tehnologice, cum ar fi: biocipurile, biocaptorii, nanoperlele, nanomașinile, nanofibrele, nanocristalele fluorescente ș.a., capacitățile cărora pot fi caracterizate ca surprinzătoare, extraordinare dar totodată și alarmante.

Datorită acestor noi tehnologii în domeniul medicinei astăzi a devenit posibilă obținerea record a rezultatelor lichidelor umane, testarea și localizarea suprafeței de țesut afectat cu o deosebită precizie înafara oricărei intervenții chirurgicale prin intermediul cipurilor de ADN, administrarea medicamentului direct asupra tumorii depistate în cazul stabilirii maladiilor de cancer și chiar corecția genetică (*in vitro sau in vivo*) orientată spre restaurarea sau reamplasarea organelor în vederea prevenirii îmbătrînirii, maladiei sau înlăturării consecințelor unui accident [1, p.14-15]. În afară de aceasta, implimentarea acestor tehnologii avansate în domeniul invironmental ar contribui la ameliorarea procesului de purificare a apei potabile, la producerea energiei verde, asemănător celei solare sau chiar la „elaborarea noilor metode de fabricare mult mai respectuase pentru mediul ambiant, adică cele care cer mai puțină materie primă, vor produce mai puține materii reziduale și vor oferi bunuri mult mai durabile”[1, p. 17]. Influența lor asupra sectorului agrar și cel alimentară la fel este considerabilă. Astfel ponderea lor aici ar fi necesar să fie orientată „spre ameliorarea producției vegetale, transformarea produselor alimentare și asigurarea securității lor sanitare, deoseamenea ar fi necesar utilizarea nanotehnologiilor în scopul diminuării consecințelor inenvironmentale specifice procesului de producere, antreposaj și distribuire a produselor alimentare”[2, p.16]. Conform acestor planificări noile tehnologii vor fi itilizate în cadrul domeniilor date cu scopul reducerii cantității de produse chimice prin intermediul producerii sistemelor de supraveghere și de dozaj care vor permite măsurarea exactă a cantității produselor chimice utilizate în procesul prelucrării pămîntului.

Din aceste considerente acest domeniu al cunoașterii poate fi perceput uneori derutant, deseori fascinant iar în unele cazuri chiar preocupant, deoarece în situația cînd este vorba despre manipularea materiei la nivelul nano și obținerea alteia cu proprietăți absolut noi, dar mai cu seamă atunci cînd este posibilă intervenția în structura genomului uman, fabricarea țesuturilor celulare ce ar permite înlăturarea unor maladii incurabile sau chiar combaterea procesului firesc omenirii, cel al îmbătrînirii – se simte necesitatea înaintării chestionărilor etice visavis de posibilitățile nanotehnologiilor.

Deaceea în acest articol de primă dată vom analiza principalele aspecte bioetice ale nanomedicinei, deoarece reeșind din cele menționate mai sus observăm că implicațiile acestor tehnologii avansate în cadrul tuturor domeniilor poartă în sine o sarcină unică și anume asigurarea, păstrarea, „fabricarea” celei mai primordiale valori – *viața*.

Astfel „*nanomeidcina* reprezintă în sine un nou domeniu de cercetare, care bazându-se pe interacțiunile dintre nanomateriale și materialul biologic este orientat spre dezvoltarea și fabricarea instrumentelor sau a dispozitivelor, la scară nanometrică, care vor dispune de proprietăți noi, și sunt necesare în cadrul procesului de studiere sau de manipulare a organismelor vii și a principalelor lor mecanisme vitale de funcționare”[3,p.33]. Reieșind din această definiție observăm că implicațiile acestui nou univers, nanotehnologiile care poate fi caracterizat ca destul de promițător, fascinant dar totodată și destul de enigmatic posedă un impact direct atât asupra *ameliorării diagnosticului, îmbunătățirii serviciilor medicale, cât și asupra compensării sau înlocuirii handicapurilor dobândite sau congenitale*. Astfel, cea dintâi direcție a medicinei va fi caracterizată de o schimbare radicală, ce va asigura diagnosticarea rapidă și corectă odată cu introducerea în cadrul instrumentariului necesar a cipurilor de ADN, laboratoarelor bazate pe cipuri, capsulelor nanotehnologice, marcherilor nanotehnologici ce vor circula prin interiorul organismului și vor transmite informația referitoare la starea și funcționarea vitală a unor anumitor sisteme de organe sau chiar a unui anumit sistem de celule. Scopul implimentării nanotehnologiilor în cadrul următoarei fațete a științei medicale este orientat spre consolidarea celor mai eficiente metode de administrare a medicamentului ce va asigura minimalizarea maximă a efectelor secundare ale acestora prin direcționarea și aplicarea lor direct asupra tumorii existente sau chiar a porțiunii de țesut afectat. Pentru ultima, nivelul de intervenție a acestor tehnologii avansate e și mai specială, deoarece aici este deja vorba despre corecția genetică (*in vivo* sau *in vitro*), despre restaurarea sau reamplasarea organelor utilizate pentru prevenirea procesului de îmbătrânire a organismului uman, pentru preîntâmpinarea sau tratarea unei maladii și chiar pentru înlăturarea consecințelor obținute în urma unui accident.

În această ordine de idei observăm că dezvoltarea și implimentarea noilor tehnologii în practică, dar mai cu seamă a nanotehnologiilor în domeniul medicinei, paralel cu elaborarea soluțiilor tehnologice orientate spre rezolvarea problemelor actuale apărute ca urmare a evoluției și desfășurării progresului tehnico-științific, contribuie la scoaterea în evidență a uneia din dilemele morale contemporane. Pe de o parte, măsura în care societatea poate utiliza cât mai efectiv realizările obținute în cadrul revoluției tehnico-științifice, adică nanotehnologiile, iar pe de altă parte, modalitatea prin intermediul căreia inventatorul își poate utiliza capacitățile sale intelectual-profesionale astfel încât să contribuie la realizarea unui singur scop – *supraviețuirea și perfecțiunea întregii umanități*. Acest fapt permite a atrage atenția asupra problematicei referitoare la noile cunoștințe care „pot deveni periculoase în mâinile specialiștilor, ce nu dispun de o pregătire generală suficientă, necesară la evaluarea deplină a rezultatelor practice ale activității sale, deoarece ele reprezintă în sine acele cunoștințe care sunt premărgătoare în dezvoltarea și evoluția sa comparativ cu celelate domenii ale cunoașterii și în legătură cu acesta provoacă un dezechilibru social temporar”[4,p. 79, 86]. Așa de exemplu, dacă ne referim la implicațiile nanotehnologiilor asupra genomului uman, atunci majoritatea cercetătorilor din acest domeniu consideră că reprezentările actuale despre structura acestuia cât și interacțiunile lui cu urmările obținute sub influența unui virus, care sunt pe larg utilizate astăzi în cadrul cercetărilor științifice cu scopul transportării genelor, deocamdată sunt insuficiente pentru a asigura realizarea prognozei posibilelor urmări nedorite specifice acestei implicații [5].

Este evident faptul, că scopul științei medicale dintotdeauna era orientat spre păstrarea și asigurarea sănătății umane, spre descoperirea noilor metode de tratament, spre mărirea longevității vieții însă el nu întotdeauna a fost concordat cu desfășurarea și evoluția problemei demografice globale, cu chestiunile referitoare la relațiile sistemului *medic-pacient-societate*, cu apariția riscurilor purtate de aceste tehnologii avansate atât pentru sănătatea individuală cât și pentru cea socială, desemenaa și cu acelea raportate la integritatea și securitatea corpului omenesc, la libertatea și securitatea vieții umane. Din aceste motive, astăzi problemele etice și-ndeosebi cele bioetice referitoare la nanotehnologii prezintă un interes deosebit pentru o multitudine de cercetători, care încearcă să înainteze diverse strategii de soluționare ale acestora[4, 6, 7].

Astfel, Comisia Eticii, Științei și Tehnologiei din Québec, efectuând o analiză amplă asupra acestor noi tehnologii, înaintează interogările etice cu privire la cercetarea biomedicală cât și cele ce se referă la exercițiul diagnosticului medical și la aplicațiile terapeutice visavi de exploatarea nanotehnologiilor. Aici sunt scoase în evidență chestionările cu privire „la confidențialitatea datelor personale, la respectul persoanelor, consimțământul învățat, finalitatea cercetării, valoarea științifică și socială a cercetării, interferența nanoparticulelor cu funcționalitatea corpului uman, eliminarea nanomedicamentelor prin corpul uman ș.a.”[1,p.49, 50], iar soluționarea acestora se poate desfășura doar în cadrul Comitetelor Eticii și Cercetării prin evaluarea dură a protocoalelor cercetărilor cu privire la utilizarea în domeniul medical a materialelor și a procedeelelor nanotehnologice.

Van Rensselaer Potter renumitul oncolog american, în celebra sa lucrare „Bioetica – o punte spre viitor”, analizând dilemele etice apărute în rezultatul progresului tehnico-științific, menționează că „în condițiile utilizării tot mai frecvente a tehnicii și aparatelor electronice, a rinichilor artificiali, efectuării intervențiilor transplantologice, utilizării antibioticilor, chimioterapiei și în ultimul timp, a cerințelor mult mai promițătoare ale ingineriei genetice, profesia medicală are nevoie de un nou sistem de principii, care ar permite divizarea responsabilității pentru luarea de decizii dificile dintre medici, pacienți și societate”[4, p. 83]. Conform opiniei autorului, mecanismele elaborării acestora ar fi necesar să se sprijine atât pe datele reale cât și pe valorile morale, iar fundamentarea unor directive clare ce ar dirija și ar contribui la asigurarea comunicării dintre savanții diferitor domenii reale și a celor umanitare, ar contribui nu doar la minimalizarea problemelor amenințătoare ale viitorului, dar chiar și la preîntâmpinarea lor.

Însă, V. I Arșinov și M. V. Lebedev referindu-se la influența dominantă a acestor tehnologii avansate asupra sferei medicale, militare, comunicațiilor informaționale, ecologiei, energiei consideră că „efectele culturale ale implementării nanotehnologiilor se manifestă prin modificarea sensibilității umane, prin constituirea culturii impresionării, ce contribuie la activitatea creativă a individului, prin schimbarea semnificației religiei pentru viața umană, prin necesitatea constituirii noilor valori morale, prin identificarea ființei umane cu intelectul ghibrid”[8, p. 72], iar evoluția și desfășurarea lor spontană conduc spre mari transformări a tuturor sferelor menționate chiar asupra Vieții în genere, ceea ce implică necesitatea înaintării chestionărilor etice referitoare la „descrierea completă a proceselor gândirii și conștientizării realității prin intermediul creierului uman, la încetinirea proceselor îmbărbînirii sau posibilitatea (omolojenia) organismului uman cât și la crearea roboților ce dispun doar fragmentar de individualitate,”[8, p. 74]. Conform opiniei cercetătorilor depășirea acestei situații dificile este posibilă prin promovarea și constituirea constructivității și responsabilității față de ea cât și prin consolidarea caracterului antropocentric și al orizontului conceptual despre lume.

Ținând cont de cele menționate mai sus observăm că implementarea rapidă a nanotehnologiilor în toate sferele vieții sociale, necesită constituirea noilor mecanisme de reglamente și dirijare a întregului proces de invenție a lor, dar în special a acelor implicate în domeniul medicinei. Deaceia în situația când încă nu există o reglementare unică la nivel internațional asupra dezvoltării și implementării în practică a nanotehnologiilor preocuparea de bază etică, dar îndeosebi bioetică scoate în evidență problematica referitoare la potențialul risc pentru sănătatea umană [1, p. 44-47; 9, p. 85], pentru tot ce este viu [4, p.196-211]. Astfel „evoluția de amploare a cunoștințelor biomedicale, situația ecologică alarmantă, decalajul economic dintre păturile sociale, precum și accesul neuniform al populației la serviciile medicale pune la ordinea zilei necesitatea elaborării noilor paradigme pentru perfecționarea sistemului ocrotirii sănătății. Aceste prevederi trebuie să se bazeze pe o concepție adecvată despre om și omenire, pe o viziune complexă ce necesită imbinarea în sine atât a aspectului civilizațional cât și a celui cultural, etic și axiologic al contemporaneității. Conexiunea acestor elemente se realizează în cadrul bioeticii”[10, p. 59], care reprezintă în sine un nou domeniu interdisciplinar, ce apare ca reacție la provocările lansate de progresul tehnico-științific și înaintează noi principii

și imperative etice orientate spre soluționarea dar și prevenirea posibilelor conflicte specifice domeniului medical ce se pot desfășura datorită implimentării în practică a nanotehnologiilor.

Astfel stabilirea celei mai veridice și raționale căi de orientare și coordonare a procesului de constituire a acestor principii, în ansamblul compexității sale depinde de analiza și evaluarea tuturor riscurilor posibile la nivel internațional în raport cu valorile general-umane ce ar asigura supraviețuirea întregii umanități prin protejarea Viului, asigurarea sănătății sociumului, ameliorarea condițiilor de trai și respectarea inviolabilității persoanei, iar metodele esențiale prin intermediul cărora ar fi posibilă realizarea lor se referă la expertiza *umanistică* și cea *bioetică* [11], deoarece „bioetica afirmă unitatea abordării științifice cu valorile umaniste (dând de altfel prioritate valorilor și scopurilor umane), tinde să reglementeze cercetările științifice, pornind de la ele, să formuleze norme și reguli ale cercetărilor biomedicale ținând cont de drepturile omului”[12, p.141]. Astfel în condițiile când, nanomedicina reprezintă în sine noul domeniu științific interdisciplinar care tinde să soluționeze cele mai dificile probleme de sănătate prin intermediul tehnologiilor avansate și a noilor metode de tratament și diagnosticare se simte necesitatea soluționării chestionărilor etice referitoare la protejarea vieții ca valoare unică și inviolabilă, la respectul individului uman cât și la consolidarea demnității planetare, drept valoare primordială în cadrul strategiei de asigurare a supraviețuirii omenirii. Această sarcină în cea mai mare parte poate și e necesar să fie realizată sub influența celor trei piloni de bază: *controlul, prevenirea și promovarea*, care ar fi necesar să se realizeze în cadrul Comitetelor de Bioetică. Ele reprezintă în sine organizații a-politice, formate din specialiștii deverselor domenii inclusiv bioeticieni, teologi și filosofi activitatea cărora e orientată spre dirijarea, monitorizarea, verificarea tuturor aspectelor specifice procesului de emergență și implimentare în parctica medicală a nanotehnologiilor. Această procedură de expertizare în domeniul nanomedicinei ar fi necesar să se realizeze în limita standardelor unice generale – *responsabilitatea, competența, respectul și solidaritatea* ș.a.

Astfel, datorită penetrării tehnologiilor avansate în toate zonele vieții cât și în rezultatul manifestărilor imprevizibile a consecințelor noilor tehnologii, și-n special a nanotehnologiilor, se simte necesitatea promovării standardelor de bază unice bioetico-juridice, specifice cadrului legal atât la nivel național cât și la cel internațional, care ar asigura realizarea unui control riguros din partea umanității a întregului proces caracteristic tehnologiilor în emergență.

Bibliografie

1. Avis, Éthique et nanotechnologies: se donner les moyens d'agir. - Québec: Édition MultiMondes, 2006, 121p.
2. National Planning Workshop (États-Unis), Nanoscale Science and Engineering for Agriculture and Food Systems, A Report submitted to Cooperative State Research, Education Service, The United States Department of Agriculture, National Planning Workshop, 18-19 novembre, 2002, Washington, septembre 2003 [en ligne] http://www.Csrees.usda.gov/nea/technology/pdfs/nanoscale_10-30-03.pdf
3. Patenaude Johane și alții. Les nanotechnologies. Développement, enjeux sociaux et défis éthiques. - Québec: Les presses de l'Université Laval, 2009, p. 123.
4. Поттер Ван Ранселер. Биоэтика мост в будущее. - Киев: Видавель Вадим Карпенко, 2002.- 215 С.
5. Чешко В. Ф., Глазко В.И. « Опасное знание» в « Обществе риска» (век генетики и биотехнологии).- Харьков: ИД «ИНЖЭК», 2007, 544с.
6. Vigneault Luc et Blais René. Culture et technoscience: des enjeux du sens à la culture. - Canada: Les Press de l'Université Laval, 2006, 164p.
7. Olaru Bogdan. Controverse etice în epoca biotehnologiilor.-Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2008, 274 p.
8. Аршинов В. И., Лебедев М. В. *Философские проблемы развития и применения нанотехнологий* // Философские науки, №1, 2008
9. Семирухин Л. В. *Нанотехнологии и сознание*// Философские науки, №1, 2008

10. Țârdea T. N., Grama R. C. Bioetica medicală în Sănătate Publică. Suport de curs.- Chișinău: Casa editorial-poligrafică *Bons Offices*, 2007, 248p.
11. Țârdea T. N. *Sănătatea omului din perspectiva abordării umanistice și tehnologiilor biomedicale: analiză bioetico-medicală* // Materialele Conferinței a XVI-a Științifice Internaționale, 12-13 noiembrie.-Chișinău: CEP „Medicina” 2010, 279p.
12. Țârdea T. N. Bioetică: origini, dileme, tendințe.-Chișinău: CEP „Medicina”, 2005, 233p.

SENSUL CONCEPTUAL AL FILOSOFIEI ȘI ȘTIINȚEI ÎN TEOLOGIA MEDIEVALĂ

Ion Banari

Catedra de Filosofie și Bioetică USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Conceptual meaning of philosophy and science in medieval theology

During the development of human thought, connection between philosophies-science-theology is characterized by the moments of conflict, interdependency, dialog and integration related to the problem of reality's cognition. This article underlines the consequences of these challengers, establishes the role of religious in contemporary society, exposing the interrelation between theology and philosophy, between science and religion.

Rezumat

Pe parcursul dezvoltării gândirii umane, conexiunea filosofie-știință-teologie este caracterizată prin existența unor momente de conflict, independență, dialog și integrare, în ceea ce privește cunoașterea realității. Studiul dat evidențiază consecințele acestor provocări, stabilește locul și rolul religiosului în societatea contemporană, demonstrând corelația dintre teologie și filosofie, știință și religie.

În câmpul analizei epistemologice contemporane se observă o multitudine de confuzii în cadrul interpretativ al termenului *filosofie*, acumulate pe parcursul evolutiv al gândirii științifice. Printre acestea, necâtânt la situația creată expresia capătă prin conexiuni culturale și diferite caracteristici profunde, sensuri conceptuale. Complicația ce survine aici este evitarea concepțiilor ironate, deformate apărute în spațiul științific și teologic, pentru a accede la forma centrală, fundamentală a filosofiei ce permite interconexiunea filosofie-teologie-știință. Pentru acest fapt e nevoie de a deplasa direcțiile investigaționale la început asupra conținutului semantic transmis de antichitatea greacă la cea medievală europeană, care a influențat decisiv gândirea științifică mai ales în raportul cu religia, apoi varietatea noțională atât în teologia latină, cât și-n cea bizantină, fiindcă în majoritatea cercetărilor ce vizează filosofia și știința medievală se reduce doar la cea occidentală (ceea ce se observă clar mai ales în scopul evidențierii conflictelor existente între teologie și știință). Culminând cu prezentarea premiselor teoretice ce ar permite de a delimita granițele investigaționale ale acestor două domenii de cercetare a lumii.

Privite sub acest aspect, majoritatea analizelor științifice ale filosofiei începe prin accentuarea originii grecești al acestui termen. Poziția nominalizată, nu încearcă să submine sau ignore marile tradiții ale culturii universale, care de fapt, unele din ele sunt mai vechi decât celei eline. Însă ca domeniu autonom, ca termen lingvistic și conținut semantic, el este de origine greacă [6, p.35-36; 4, p.15-16]. În acest sens, specificul gândirii analizate s-a transformat și transpus în cultura medievală, fundamentându-se pe două caracteristici esențiale, una conform căreia filosofia apare ca domeniu, alături de fizică, geometrie, etică, astronomie, medicină etc. și alta bazându-se pe raționamentul că filosofia analizează cele mai generale legi, principii ale existenței, îmbrățișează în acest sens cunoștințele particulare și toate științele. Conform acestei concepții, o perioadă îndelungată, inclusiv cea medievală sa invocat termenii filosofie și știință ca fiind identici, fără să se delimiteze faptul că noțiunea de filosofie este polisemantică, și de